

## Slovensko slovstvo.

\* Zemljepis za prvi razred srednjih šol, spisal in založil Janez Jesenko, profesor pri c. k. gimnaziji v Trstu. Cena 45 krajc. — se imenuje ravno nam došla knjiga, tiskana v osmerki, obsegajoča 116 strani. — Gospod pisatelj, odlično spreten v zemljepisji in zgodovini, podal je s to knjigo Slovencem izvrsten pripomoček za razširjenje zemljepisnih vednosti, posebno pa slovenskim našim učencem pripravno šolsko knjigo. Čestitamo neutrudljivemu pisatelju.

## Naši dopisi.

**Iz Kostanjevice 3. sept.** — V „Učit. Tovaršu“ od 1. septembra je dopis iz Slapa, ki priobčuje imena gospodov učiteljev, ki so bili pozvani v tamošnji kmetijski tečaj; zraven je pa tudi prav dobra opazka, katera gotovo vsem učiteljem iz srca govori. Meni se zdi vredno, o tem „kmetijskem tečaju“ nekoliko več spregovoriti, ter se predrzнем staviti celó nekatere nasvete.

Gospod dopisnik iz Slapa pravi, da sem bil pozvan v letošnji kmetijski tečaj tudi jaz, pa da sem se opravičil, zakaj da ne morem priti. Res sem se pri vodstvu vinorejske šole opravičil, pa le površno, zato se hočem pa v „Novicah“ bolj opravičiti.

Ko sem od sl. vodstva iz Slapa dobil naznanilo, da sem v kmetijski tečaj sprejet, sem si mislil: „kaj pa, če šolske gosposke, kakor je vse podobno, o tem pozivu ali pa znabiti o celi napravi nič ne vedó, in bi jaz za svoj trud — in mogoče tudi škodo — še kake sitnost imel od šolskih oblastnij?“ Hitro toraj poprašam c. k. okrajni šolski svet v Krškem, če nima on nič proti temu, ako grem v kmetijski tečaj na Slap. Ta pa mi odgovori, da bi za ta slučaj moral prositi odpusta, katerega bi mi pa okrajni šolski svet ne privolil, ker nima nikogar, ki bi ga mesto mene za ta čas poslal v Kostanjevico. To se pravi prav po domače: „doma bodi!“ — Opomniti moram pa, da, ko bi mi bil dal c. k. okrajni šolski svet odpust, bi ne bil zamudil več v šoli ko tri dni, ker zavoljo osepnice je bila tukaj šola od 29. julija do 27. avgusta zaprta. Ne bilo bi toraj treba pošiljati učitelja sém, lahko bi me bila nadomestovala tukajšnja gospodična učiteljica.

Da bi se v prihodnje take neljube opovire, ki niso nikomur v korist, pač pa dobri stvari v škodo, več ne ponavljale, naj bi se sl. deželni odbor s sl. c. kr. deželnim šolskim svetom v tej zadevi domenil; učitelji naj bi prejeli pozive ali naznanila, da so v kmetijski tečaj sprejeti, od c. k. okrajnih šolskih svetov; potem bi menda tudi ne bilo treba še le odpusta prositi ter še za to denarja trositi.

Ko smo bili v kmetijski tečaj v Gradec pozvani, se je tudi tako godilo; zakaj bi se zdaj ne?

Prav bi bilo tudi, da bi slavno vodstvo gospodarske slapenske šole nekoliko tednov poprej objavilo razglas, da se tečaj prične ta in ta čas, ter učitelje, ki imajo veselje do kmetijstva, vá-nj povabilo. Letos bilo je to nekoliko kasno.

Ker učiteljske plače še niso take, da bi nam kaj prida v žepu ostajalo, naj se v kmetijski tečaj pozvanim potnina naprej plača ali naj se jim izplača vsaj vožnja do tje, zraven pa tudi še nekaj za živež. To vendar ne gre, da bi moral učitelj, ki je pripravljen, učiti se le drugim na korist, še gmotno škodo trpeti. Da bi pa učitelji enako drvarjem, ki gredó v Hrvatsko, seboj brešno nosili ali pa stradali po poti, bi bilo vendar malo preveč zahtevano. Če ni dovolj denarja, da bi se v tečaj pozvalo 15 slušateljev, naj se jih pa po-

zove manj, ter naj se tem dá večja odškodnina za potovanje in zraven še nekoliko za druge stroške, katerih se nihče v tujem kraju popolnoma izogniti ne more. Ker po nekaterih krajih, kakor na pr. v krškem okraju, šolsko leto do 31. avgusta traja, naj bi se tečaj pričel 1. ali 2. dne septembra, če ni razlogov, ki govorijo proti temu. (Konec prih.)

**Iz Vipave 4. sept.** — Naša čitalnica priredi na mali Šmarn (8. septembra) svečanost na Zemonu v spomin neumrljivemu očetu in voditelju Slovencev, dr. Janezu vitez Bleiweis-Trsteniškem z naslednjim programom: 1. Jenko: „Naprej zastava Slave“ (svira veteranska godba). 2. Pozdrav predsednika čitalničnega g. Karola grofa Lanthieri a. 3. A. Hajdrih: „Jadransko morje“ (zbor). 4. Slavnostni govor (govori g. Ivan Lavrenčič). 5. Umlauf: „Spomin na Ems“ (solo na citre). 6. A. Hajdrih: „Pri oknu sva molčé slonela“ (čveterospjev). 7. J. Aléšovec: „Nevem“ (burka v treh prizorih). 8. V. Liziurki: „Tam gdje stoji“, zbor. 9. Blumlacher: „Janez in Micika“, šaljiva polka za dve citri. 10. J. Aléšovec: „Nemški ne znajo“ (burka v enem dejanji). 11. „Palček“ (komičen prizor). — Med posameznimi točkami svira godba 24 mož II. primorskega veteranskega društva, katerega eden oddelek slavi ta dan v Logu sè slovesno sv. mašo rojstni dan Nj. Veličanstva Franc Josipa I. in Nj. ces. visokosti cesarjeviča Rudolfa. — Po besedi bode ples. — Ako bi bilo ta dan neugodno vreme, vršila se bode svečanost v čitalnični dvorani v Tabru.

**Dostavek vredništva.** Slava vrli narodni čitalnici v Vipavi, ker bode ona prva slavila spomin nam neumrljivega moža, moža, čegar ime slovi čez meje slavljan-skih dežel, moža, kateri je svoj rod tako srčno ljubil, toliko se za-nj trudil in žrtvoval, da mu ni bilo prednika in mu ne bo naslednika. Zato želimo čitalnici najboljše uspeh in nadejamo se, da se te svečanosti vdeleži vsak čestitelj dr. Bleiweisa, da se bode dosegel tudi njeni materialni namen.

**Iz Vipave 4. sept. (Slovenija, pozor!)** Najboljšega Tvojega sina spomin slavi 8. t. m. čitalnica vipavska in ž njo enako misleča vipavska dolina. Priprave za njo delajo se velikanske, da še nikedar tako. Povzdigovala jo bode godba (24 mož) II. veteranskega primorskega društva, izborni izurjeni pevci slapenski združeni z vipavskimi (nad 30 pevcev), ter drugi uže poznani izvrstni diletantje itd. Tudi za telesno okrepčilo preskrbelo se je izborno. Zato pridite Slovenci v Vipavo, pričakuje Vas željno ter pokažite, da ste v istini vredni sinovi in hčere neumrljivega svojega očeta!

Čitalnični odbor.

**S Trzina.** — Pretekli mesec smo imeli občinsko volitev, pri kateri so bili izvoljeni: za župana gospodar Jakob Ložar iz Male Loke, za svetovalca pa gospodarja Franc Sojer z Ihana in Janez Grošelj iz Male Loke.

**Iz Ljubljane.** — V pondeljek pričel se je kranjski deželni zbor in častiti naši bralci obširneje poročilo o prvi seji najdejo na drugem mestu. Vtis naš sprejet v prvi seji je zeló mračen, uže večina v zboru vladajoča, našemu narodu tuja in nasprotna, ki mora v zbornico tišati vse svoje reserve in invalide, poslance, ki so dobili od volilcev najodločnejše nezaupnice, in taki „zastopniki“ še zmiraj in zmiraj hočejo vsiljevati svoje zavrženo zastopništvo. — Narodni poslanci takemu zastopu nasprot kažejo po pravici odločno nezadovoljnost in vtrujenost in sme se trditi, da je ves zbor uže v prvi seji kazal vsa znamenja umiranja — agonije. Le tri reči dale so temno-žalostni zbornici nekaj svetlih, deloma veselih trenutkov: prvič, ko je deželni glavar grof Thurn naznanil veselo poročilo, da se smemo nadjati



prihoda cesarjevega k 600letnici dne 11. julija prihodnjega leta; drugič, ko se je častno spominjal rajnkega našega očeta dr. Bleiweisa, in tretjič, ko je naglašal, da zdaj ta zbor pričanja svoje **poslednje** zborovanje. — Po vsem tem je jasno, da bomo veseleji poročali o sklepu tega zbora, kakor pa poročamo o ravno popisanem začetku.

— (*Iz Vipave*) se nam naznanja, da so priprave za svečanost 8. dne t. m. v spominj dr. Bleiweis-Trsteniškega velikanske, kakoršnih še do zdaj Vipava ni videla. Ker je tudi vreme krasno, pričakovati je prav velikega števila gostov k prvi, spominju neumrlega našega očeta namenjeni svečanosti.

— (*Presojevalci za tržaško razstavo*) snidejo se prvič prihodnjo soboto, in naznanjati moremo, da so imenovani med drugimi tudi vsi od kranjskega podružnega odbora nasvetovani gospodje, namreč: a) za rudarstvo in fužinarstvo W. Goll, c. k. deželni gozd. nadzornik, b) za naravne in umetne rudninske vode in kemične obrtnije Julij pl. Trnkóczy, lekar v Ljubljani, c) za rudninske izdelke Herman vitez Gutenberg, gozd. svetovalec v Trstu, in Iv. Murnik, kranjske trgovske in obrtnijske zbornice tajnik v Ljubljani.

— (*Svečanost blagoslovljenja zastave*) „delavskega društva“ v Trstu preložena je zaradi prihoda cesarjevega z nespremenjenim programom na 24. septembra.

— (*Odbor za obdelovanje močvirja*) ima zborovanje dne 9. t. m. ob 9. uri zjutraj v dvorani c. k. kmetijske družbe s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika seje od 2. maja 1882.
2. Poročilo prvomestnika.
3. Obravnava zastran načrta o prihodnjem zboljšanju ljubljanskega močvirja.

— (*Troje učiteljskih društev*), namreč „Narodna šola“, „Vdovsko učiteljsko društvo“ in „Slovensko učiteljsko društvo“ je imelo 4. in 5. t. m. v Ljubljani svoje letne shode. Sešlo se je učiteljev okoli 70 iz vseh krajev kranjske dežele, nekaj tudi iz Štajarskega in Istre. Društvo „Narodna šola“ je zborovalo v ponedeljek 4. t. m. zvečer v čitalnični dvorani, potem je bila v restavraciji zabava s petjem in napitnicami. V torek je bila ob osmih zjutraj maša pri sv. Jakobu, ob devetih pa se je pričelo zborovanje „Vdovskega učiteljskega društva“ in ko je bilo to končano, pa zborovanje „Slovenskega učiteljskega društva“. Po vsem tem je bil skupen obed v čitalnici, pri katerem se je slišalo tudi več govorov in napitnic. Pirkarjevih učiteljev pri tem shodu menda ni bilo, vsaj veliko ne. Obširneje poročilo, vzlasti o razpravah, prinesemo v prihodnjih številkah.

— (*Šišenska čitalnica*) priredi prihodnjo nedeljo 10. septembra pri „Matjanu“ v zgornji Šiški, to je pri „Žibertu“, na korist pevski blagajnici javno popoldansko veselico s tombolo, petjem itd. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstop prost.

## Kaliforniška pšenica

zasluži pač, da bi se po slovenskih krajih bolj razširila, ker ji naša zemlja in obnebje tako ugaja in mi tako bogatega žita, tako dobrega pridelka pač nimamo, kakor je imenovana pšenica. Visoka do 6 čevljev ima jako lepo slamo, ki je za škupo izvrstna in jo tudi živina jako rada je. Dolg, mogočen in debel klas ima v svojih 6 vrstah od 70—100 zrn, ki dajo za spoznanje bolj rumenkasto moko, koja pa je za kruh v okusu bolja nego od stare pšenice. Ta pšenica, ki se jo na

mernik posetve vseje samo  $\frac{1}{3}$  mernika, dá navadno čez 20 do 24 $\frac{1}{2}$  mernikov.

Pred 4 leti vsejal sem jo pol mernika in pridelal sem 11 mernikov. Drugo leto pridelal sem jo vkljub jako slabi letini na mernik posetve 20 mernikov, lansko leto 22 in letos do 24 $\frac{1}{2}$  mernikov. Ako kdo želi kaj tega semena, dobi ga pri Ignaciju Alojziju Jolovšku na Vrhniki stari mernik po tri in pol gold. (3 $\frac{1}{2}$  gold.).

## Novičar iz domačih in tujih dežel.

*Z Dunaja.* — Deželni zbori česki, gornje-avstrijski, dolnje-avstrijski, solnograški, koroški, šleski in predarelski sklicani so na 26. dan septembra. Dunajsko delavsko društvo „Wahrheit“ je vendar sklicalo zbor svojih udov, ker pa tudi neudom ni prepovedala vstopa, prihrumelo je toliko rovarsko-delavskih rogoviležev, da je vladni komisar moral zborovanje skleniti, ne da bi bilo društvenikom mogoče prej izreči, da obsojujejo hudo delstva, katere se prisojajo eni stranki dunajskih delavcev. Nemško-strankarski časniki še zmiraj šuntajo zoper vlado in hujskajo ljudstvo, naj pomaga kričati, da je nemštvo v nevarnosti zdaj, da naj v ta namen občine pošiljajo deputacije k cesarju. — Videti je iz tega, da so nemški „irredentovci“ pozabili, kaj je pred ne dolgim časom naš cesar odgovoril tržaški deputaciji; najbolj nespametno pa je bilo misliti, da jih cesar ne pozna več, ko se jih je še vendar komaj odkrižal. — Crnogorski knez ostal je ves teden dalj na Dunaji, kakor pa se je pred 8 dnevi naznanjalo, dokaz, da so „Novice“ prav sodile o njegovem prihodu tje; časniki trdijo, da je knez skušal doseči za vse begune popolno pomiloščenje, naša vlada pa da v to ni mogla privoliti, ker so med beguni tudi morilci in drugi enaki hudodelniki.

*Iz Prage.* — Došel je k nam pretekli teden minister Pražak in je bil slovesno sprejet. Poklonili so se mu sodnijski in drugi uradniki in pozdravili so ga tudi poslanci in različne deputacije.

*Iz Pešta.* — Tukajšnji krogi zopet s pretvezo panslavizma kričijo in hujskajo zoper vse, kar ima še dosti značaja, ne vklanjati se pomagjarenju. Upajmo, da bo magjarski ošabnosti tudi kmalu odklenkalo, in da se bode začelo tudi v „magiar-orzagu“ spoštovati človečansko pravo nemagjarskih narodov.

*Iz Freiburga* v Kolmar napoten poseben vlak skočil je dne 3. t. m. s tira. Popotnikov je mrtvih 50, veliko število pa ranjenih.

*Iz Egipta.* — Vspeh angleške vojske ni tak, kakor se je pred tednom poročalo. Egipčani branijo se uže s tem, da potaplajo cele kraje. Angleži pričakujejo še več vojakov v pomoč. — Angleške „Times“ trdijo, da ima angleška vlada pismene dokaze, da Arabi-paša in sultan ravnata po popolnem dogovoru.

## Žitna cena

v Ljubljani 30. avgusta 1882.

Hektoliter: pšenice domače 7 gold. 96 kr. — banaške 9 gold. 97 kr. — turšice 6 gold. 80 kr. — soršice 6 gold. 70 kr. — rži 5 gold. 36 kr. — ječmena 4 gold. 71 kr. — prosa 5 gold. 53 kr. — ajde 5 gold. 53 kr. — ovsa 2 gold. 91 kr. — Krompir 3 gold. 3 kr. 100 kilogramov.